

Odlingsinstruktioner för valnötsträd

HISTORIA

Valnötsträd har odlats i över 6000 år och har en rik historia av att vara värdefulla, särskilt i 1600-talets Tyskland där de associerades med familjevälstånd. De har funnits i Norden sedan vikingatiden, och under Carl von Linnés tid var de ett vanligt inslag i södra Sveriges landskapsbild. Idag, med global uppvärmning, ökar deras odlingsområden även i Norden.

ODLING

Valnötsträd kräver lucker, humusrik och väl-dränerad jord med ett pH mellan 6 och 7,6. De trivs bäst i soliga, vindskyddade lägen och bör undvika platser med hög grundvattennivå eller kompakta lerjordar. Valnötsträd är frosttåliga ned till -20 till -30 grader när de är i vila. Trots att valnötsträd inte är särskilt vattenkrävande, är det viktigt att undvika torkstress under sommarmånaderna. Unga träd gynnas av regelbunden vattning och näringstillförsel under de första tio åren.

Valnötsträd har skilda han- och honblommor, men båda blommorna finns på samma träd. Honblommorna sitter hos de flesta träden på grenspetsarna, medan hanblommorna utvecklas på undersidan av toppknopparna. Vissa träd har även honblommor längs grenarna, kända som lateralbärande träd, vilka ofta är mer fruktbara. Denna egenskap är sällsynt i naturen men har varit föremål för selektiv avel för att utveckla mer produktiva sorter. Det finns också träd som är intermediära, vilka har egenskaper från både apikalbärande och lateralbärande träd. Blomningsperioden varar mellan en och tre veckor, och i vissa fall kan träden blomma två gånger per säsong – under vår och tidig sommar – vilket är fördelaktigt vid risk för sen vårfrost.

Även om valnötsträd är självfertil, är det bra med flera sorter, då de oftast inte självpollinerande eftersom blomningstiderna för han- och honblommor inte alltid sammanfaller. I vissa fall kan dessa tider dock överlappa, vilket möjliggör fruktsättning utan hjälp från andra träd. Dessutom finns det träd som kan producera frukt genom apomixis, en process där blommor kan utveckla nötter utan någon pollinering alls.

BESKÄRNING

Ibland kan unga valnötsträd utveckla kraftiga stamskott som är dåligt fästa och som kan frysa sönder under hösten. Det är fördelaktigt att välja en huvudstam och ta bort alla sidostammar för att trädet ska fokusera sina resurser rätt. Behåll därför en huvudstam och beskär valnöten när den är ung. Ojämna kronor och grenar med skarpa infästningsvinklar bör justeras genom beskärning. Valnötsträd är särskilt känsliga för röttsvampsangrepp, så håll snittytorna så små som möjligt och begränsa omfattningen av beskärningen. Det ideala tillfället för beskärning av valnötsträd i nordiska förhållanden är i juli, även om mindre justeringar kan göras under sen vår.

FROSTKÄNSLIG SOM UNG PLANTA OCH FÖRVARING AV KRUKA

Valnötsträd bör planteras ut efter det att risken för frost har passerat för att undvika skador på unga skott. Om valnötsträd köps på hösten bör de förvaras i en kruka antingen i ett växthus, ladugård eller i en jordkällare. Om de förvaras i kruka i jordkällaren eller ladugård ska de tas ut i april och tas in om nätterna innan permanent utplantering. Det är även möjligt att plantera ut

valnötsträd innan de börjar växa och skjuta skott på våren. Man kan också förvara valnötsträden ute under tak, gärna mot en väg. Det är bra att lägga fiberduk över och gärna ull, halm eller annat täckmaterial runt plantorna. Det är viktigt att träden står under tak så att de inte blir blöta och att de skyddas mot blåst.

Om valnötsträden hålls på kruka under vår och sommar rekommenderar vi att de står halvskuggigt under våren så att de inte slår ut för tidigt. Under sommaren kan de stå varmt och gärna i växthus. Det är bra för ettåriga valnötsträd att få kraftig tillväxt genom både värme och näring samt vatten. Gödsla dock inte trädet på hösten eftersom det försämrar invintringsprocessen.

Om du ska förvara valnöt i kruka är det viktigt att den inte växer för trångt och att du har koll på hur rotsystemet utvecklas (och att det inte hinner bli rotsnurr). Vi har goda resultat av att plantera om i så kallade air-pots eftersom rotsystemet blir friskare och rötterna snurrar inte runt. Vi väljer en kruka på 20 L. En sida som vi hittade när vi sökte på dessa krukor, finns säkert fler som är lite billigare: <https://professionalgrow.se/produkt/airpot-kruka/>

UTPLANTERING

När du planterar kommer tjocka och långa skott klara sig bättre. Vid plantering av trädet är det rekommenderat att ge det en god start genom att tillföra rikligt med näring. Använd exempelvis två hinkar kompost, två nävar aska och fyra hinkar djurgödsel. Se till att ympstället inte begravs under jordytan (men här i Norden har det gjorts experiment med att plantera ympstället lite under jorden för att det är frostkänsligt just där, på ett ungt träd). Efter plantering, täck marken runt trädet med ett lager flis, sågspån eller bark för att behålla fuktighet och minska ogrästtillväxt. Komplettera med gräsklipp, löv eller andra organiska material runt trädet för ytterligare fuktbevaring och näringsförsörjning. Var dock försiktig så att du inte placerar materialet direkt mot stammen. Lämna några centimeters utrymme för att undvika fuktskador på barken.

Växtrör (Plantagard), som ofta är halvgenomskinliga, placeras vanligtvis runt plantor direkt efter att de har planterats. Dessa rör är ungefär en meter höga och skapar ett mikroklimat som liknar det i halvöppna lövskogar, där solljuset är något begränsat men där det knappt blåser och luftfuktigheten är högre jämfört med mer öppna miljöer. Inne i röret är temperaturen varmare än utanför, vilket förbättrar höjdtvecklingen hos unga träd. Detta skyddande hölje ger också bättre förberedelse för övervintring, samt skydd mot både sena vårfroster och tidiga höstfroster. Det är viktigt att täcka rörets nedre del med jord på utsidan för att förhindra att vinden tränger in underifrån. När rören avlägsnas efter två till tre säsonger, bör träden få någon form av stamskydd. Om plantorna känns ostadiga kan de behöva bindas upp temporärt under den första säsongen efter att rören tagits bort.